



دانشگاه آزاد اسلامی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

دانشکده علوم سیاسی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد ( M.A )

مطالعات منطقه ای در رشته مطالعات اروپا

### عنوان

2001

علل همسویی سیاست خارجی انگلستان (دولت بلر) با دولت بوش در جنگ های  
افغانستان و 2003 عراق

استاد راهنما:

دکتر حمید پیشگاه هادیان

استاد مشاور:

دکتر طاهره ابراهیمی فر

پژوهشگر:

سیدابوالفضل حسینی

زمستان 1390

صلى الله عليه وسلم



دانشگاه آزاد اسلامی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

دانشکده علوم سیاسی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد ( M.A )

مطالعات منطقه ای در رشته مطالعات اروپا

### عنوان

2001

علل همسویی سیاست خارجی انگلستان (دولت بلر) با دولت بوش در جنگ های  
افغانستان و 2003 عراق

استاد راهنما:

دکتر حمید پیشگاه هادیان

استاد مشاور:

دکتر طاهره ابراهیمی فر

پژوهشگر:

سیدابوالفضل حسینی

زمستان 1390

## تقدیم به:

پدر، مادر و همسر عزیزم که لحظات ناب بودن، لذت و غرور دانستن، و تمام تجربه های یکتا و زیبای زندگی، مدیون حضور سبز آنهاست و به تمام آزاد مردانی که نیک می اندیشند و عقل و منطق را پیشه خود نموده و جز رضای الهی و پیشرفت و سعادت جامعه، هدفی ندارند.

## تقدیر و تشکر:

سپاس مخصوص خداوند مهربان که به انسان توانایی و دانایی بخشید تا به بندگان شفق و درازد، مهربانی کند و در حل مشکلاتشان یاری شان نماید. از راحت خویش بگذرد و آسایش هم نوعان را مقدم دارد، با او معامله کند و در این خلوص انباز نگیرد و خوش باشد که پروردگار سمیع و بصیر است.

بر خود لازم می دانم از جناب آقای دکتر حمید پیشگاه هادیان که با راهنمایی ها و ارائه تجربیات خود در طول یک سال گذشته ، نقش موثر و اساسی در انجام موفق پژوهش داشتند، تشکر و قدردانی نمایم و از سرکارخانم دکتر طاهره ابراهیمی فر که با نظر لطف و مشاوره های خود در تدوین تحقیق حاضر مرا یاری نموده اند خالصانه قدردانی می نمایم.

همچنین از سایر دوستان عزیز که در انجام کار دلسوزانه مرا همراهی نموده اند کمال تشکر و قدردانی را دارم.

### بسمه تعالی

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب سید ابوالفضل حسینی دانشجوی کارشناسی ارشد رشته مطالعات اروپا با شماره دانشجویی 87085010300 اعلام می نمایم که کلیه مطالب مندرج در این پایان نامه با عنوان: علل همسوئی دولت انگلستان(بلر) با دولت بوش در جنگ 2001 افغانستان و 2003 عراق

حاصل کار پژوهشی خود بوده و چنانچه دستاوردهای پژوهشی دیگران را مورد استفاده قرار داده باشم، طبق ضوابط و رویه های جاری، آنرا ارجاع داده و در فهرست منابع و مآخذ ذکر

نموده ام. علاوه بر آن تاکید می نماید که این پایان نامه قبلا برای احراز هیچ مدرک هم سطح، پائین تر یا بالاتر ارائه نشده و چنانچه در هر زمان خلاف آن ثابت شود، بدینوسیله متعهد می شوم در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام توسط دانشگاه، بدون کوچکترین اعتراض آنرا بپذیرم.

تاریخ و امضاء

بسمه تعالی

در تاریخ

از پایان نامه خود دفاع

دانشجوی کارشناسی ارشد آقای

به حروف

کرده و با نمره

مورد تصویب قرار گرفت.

و با درجه

امضاء استاد راهنما

## فهرست مطالب

---

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
1	مقدمه.....
5	فصل اول: کلیات.....
6	1-1 بیان مسئله.....
9	1-2 هدف های تحقیق.....
10	1-3 اهمیت موضوع تحقیق و انگیزه انتخاب آن.....
10	1-4 سئوالات تحقیق.....
11	1-5 فرضیه های تحقیق.....
11	1-6 متغیرها.....
11	1-7 مفاهیم و کلید واژه ها.....
16	1-8 روش تحقیق.....
16	1-9 پیشینه تحقیق.....
19	1-10 روش گردآوری اطلاعات.....
19	1-11 مشکلات و موانع تحقیق.....
19	1-12 سازماندهی تحقیق.....
21	فصل دوم: چارچوب نظری.....
22	1-2 نظریه رئالیسم و نئورئالیسم در تبیین سیاست خارجی امریکا و انگلیس.....
22	1-1-2-1 منافع ملی و شناخت روابط قدرت های بزرگ.....
24	1-1-2-2 شناخت روابط قدرت های بزرگ.....
29	2-2 رئالیسم.....
33	1-2-2-1 رئالیسم تهاجمی.....



- 36-2 دیپلماسی و انواع استراتژی سیاست خارجی قدرت های بزرگ: ابزارهای تامین منافع ملی.....
- 4-2 تز جامعه جهانی بلر ..... 44
- 5-2 مبانی نظری نئوکان ها..... 49
- 6-2 سیاست و حکومت در بریتانیا (جایگاه تحقیق و تفحص پارلمانی در خصوص عملکرد دولت)..... 57
- فصل سوم: تاریخچه روابط بریتانیا و ایالات متحده امریکا..... 61
- 1-3 تاریخچه اجمالی روابط ویژه بریتانیا و امریکا از 1945 تا 2000 ..... 62
- 1-1-3 سیر روابط ویژه رهبران دو کشور..... 64
- 2-3 همکاری های دفاعی - امنیتی انگلستان و ایالات متحده امریکا..... 71
- 3-3 تعارض سیاست خارجی انگلستان و ایالات متحده..... 76
- فصل چهارم: مبانی همسویی سیاست خارجی انگلستان و ایالات متحد امریکا..... 78
- 1-4 روابط ویژه دولت بلر با دولت بوش..... 79
- 2-4 مبانی همسویی سیاست خارجی و دفاعی دولت های بلر و بوش..... 85
- 3-4 نقش بریتانیا در تقویت همسویی در اتحادیه اروپا و شورای امنیت سازمان ملل متحد..... 90
- 4-4 رایزنی بریتانیا با متحدین امریکا در خاورمیانه..... 96
- 1-4-4 مصر..... 97
- 2-4-4 عربستان..... 99
- 3-4-4 اردن..... 100
- 4-4-4 اسرائیل..... 101
- فصل پنجم: علل همسویی سیاست خارجی انگلستان و ایالات متحده..... 103
- 1-5 منطق فکری و ستون پایه های استراتژی روابط ویژه بریتانیا و امریکا..... 104
- 2-1-5 همسویی در جنگ 2001 افغانستان: در قالب ایساف و ناتو..... 111
- 3-1-5 همسویی در جنگ 2003 عراق: در قالب متحدین واشنگتن..... 120
- 2-5 اثرات همسویی سیاست خارجی دولت بلر با دولت بوش..... 127

127	.....عراق 2003 جنگ	1-2-5
136	.....عراق 2003 جنگ	2-2-5
143	.....انتخابات	3-2-5
155	.....نتیجه گیری	
164	.....فهرست منابع و ماخذ	
171	.....چکیده انگلیسی	

## مقدمه:

تقابل ارزش و منافع و عدم برابری اولویت ها همواره باعث گردیده تا اتحاد آنگلو- امریکن در هاله ای از نوسان قرار گیرد. از زمان چرچیل که پایه گذار روابط ویژه بین انگلیس و امریکا بود شاید تا به امروز این همه سوال در نحوه تعامل بین امریکا و انگلیس پدید نیامده بود. البته در تاریخ مناسبات دو کشور از زمانیکه انگلیس توانست تا با حلقه های اجتماعی در امریکای لاتین امپراطوری اسپانیا را شکست دهد و نهایت در قرون گذشته تمام این دستاورد را بعلت نزول قدرت، تقدیم امریکا کرد و عملا امریکای لاتین را حیاط خلوت امریکا نمود و از امریکا که در جنگ مالویناس بین انگلیس و آرژانتین آزرده شده شاید نمونه ای روشنتر از عمق همراهی در جنگ افغانستان و عراق نباشد.

از این رو روابط ویژه میان آمریکا و انگلیس همواره از موضوعات بحث برانگیز و مورد توجه بوده است. چراکه گرایش لندن به واشنگتن به جای سایر کشورهای اروپایی و همراهی آن با سیاست های کاخ سفید سؤال های متعددی را در خصوص ماهیت و آینده این روابط ایجاد کرده است.

در رابطه با منشا آغاز این روابط اینگونه مطرح گردیده است که جنگ سرد و ترس از افتادن در دام کمونیزم و کمبود مالی برای دفاع موثر در پی بحران های اقتصادی بعد از جنگ سرد باعث گردید که بریتانیا به دنبال اتحاد و برقراری روابط ویژه با ایالات متحده آمریکا باشد و برای مقابله با سیاست توسعه طلبانه اتحاد شوروی به دنبال هم پیمانی قدرتمند باشد بطوریکه دولت های کارگر سالهای 51-1945 و محافظه کار بین سالهای 1963 و 1951 دارای این راهبرد بوده و سعی در افزایش روابط در سطوح مختلف نظامی ، امنیتی ، اقتصادی و تکنولوژیک داشته اند.

چرچیل در جریان یک مسافرت خصوصی در ماه مارس 1946 گفت: «از استتین در دریای بالتیک تا تریست در دریای آدریاتیک پرده آهنینی در پهنه اروپا فرود آمده است». منظور چرچیل آن بود که

غرب تنها نمی تواند به توسعه طلبی شوروی پاسخ دهد. چرچیل در نطق خود ایده روابط خاص بین بریتانیا و ایالات متحده را مطرح کرد و پیشنهاد تاسیس پایگاهها، سلاح ها و منابع مشترک را به ایالات متحده داد و روابط خاص را استفاده از امکانات موجود جهت تامین امنیت هر دو طرف تعریف نمود.

با خاتمه جنگ سرد نخبگان سیاسی و دانشگاهی ایالات متحده نیز بدنبال ارائه یک تئوری روابط بین المللی که توضیح دهنده نظم بین المللی جدید باشد، بودند که ارائه این تئوری در توضیح رابطه بین ایالات متحده و بریتانیا به خصوص تداوم آن در 6 دهه گذشته از فراز و نشیب زیادی برخوردار بوده است. رابطه ایالات متحده و بریتانیا در زمان جنگ دوم جهانی گسترش، در دوران نبرد طولانی مدت با اتحاد شوروی تعمیق پیدا کرد و با خاتمه جنگ سرد از توسعه بیشتری برخوردار گردید. ایالات متحده از چنین سابقه ای در روابط خود با دیگر کشورها حتی کشورهایی که زمانی بخشی از امپراطوری بریتانیا محسوب می شدند برخوردار نبوده است. روابط این کشور با کانادا، همسایه و بزرگ ترین شریک تجاری آن و با استرالیا که هر دو میراث مشترکی از مهاجرت دسته جمعی و تشکیل دولت - ملت را تجربه کرده اند هرچند مستحکم بوده و لی از گستره و عمق روابط ویژه این کشور با بریتانیا برخوردار نمی باشد و بسیاری از ناظران و تحلیل گران موفقیت این رابطه را به نزدیکی دیدگاه آنان در زمینه سیاست های داخلی و خارجی نسبت می دهند که ریشه در میراث مشترک قانون، سنتها، روابط خونی و فرهنگشان دارد. اما به این معنا نمی باشد که با وجود این اشتراکات این دو کشور در تمامی زمینه ها اتفاق نظر دارند بلکه شاید اهداف استراتژیک یکی بوده ولی تاکتیک ها متفاوت بوده است.

برای مثال؛ تصویب قانون منهن در سال 1946 و پس از آن، پایان همکاری های اتمی با انگلیس، ایجاد بحران پولی در اقتصاد بریتانیا و اجبار به خروج نیروهای این کشور از کانال سوئز و موضوع صلح ایرلند شمالی از موارد اختلاف این دو کشور بوده است. در واقع با وجود این اختلافات می توان به ماهیت روابط ویژه آنها پی برد و به این نتیجه رسید که این دو کشور علی رغم اختلاف با یکدیگر توانسته اند اختلافات را کنار گذاشته و روابط خاصی را بوجود آورند.

لذا اعتقاد براین است که آنها سعی کرده اند با دیدی واقع گرا به دنبال گسترش و تعمیق از یک سو و حل و فصل اختلافات از سوی دیگر بدنبال اهداف استراتژیک و بلند مدت خود باشند.

علی رغم اختلاف ظاهری در نظریه ها، مابین طرفداران حزب کارگر و رئیس جمهور جمهوری خواه ایالات متحده، مفاهیم مشترکی که مخلوطی است از لیبرالیسم اقتصادی و مسیحیت، از سوی آنها مورد استفاده قرار می گیرد. هر دو، نه تنها به عملکرد آزادانه مکانیسم بازار باور دارند بلکه خانواده، نظم و تربیت اجتماعی و نوعی اراده الهی منبع الهام آنهاست، اراده ای که بلر وقتی در مورد تلفات ارتش انگلستان در عراق مورد سوال قرار می گیرد، از او به مثابه تنها مرجع قضاوت نهایی درباره رفتارش یاد می کند. رهبر حزب کارگر به ماموریت ملی و جهانی اش باور دارد.

در سال 1997 امکان نزدیکی دو حزب امکان پذیر می شود، آنها به ویژه در مورد مسئله ای به مواضع مشترک می رسند، که کاملاً غیرعادی و بی سابقه در تاریخ دو کشور است، و آن هم موضوع امنیت داخلی است.

لذا جهانی شدن، پذیرش وظایف بین المللی را اجباری می کند که دنباله طبیعی آزاد سازی مبادلات است. تنها راه برای پیشرفت، یک استراتژی برای امنیت بین المللی است که با نظریه عدم دخالت در امور داخلی کشورها مغایر است؛ چرا که این نگرش یعنی همبستگی بین المللی، مابین کشورها در شرایط کنونی جهان، دیگر قدیمی شده است: «بزرگترین مشکل سیاست خارجی که ما در آن قرار داریم، مشخص کردن شرایطی است که ما در برابر آن می باید به صورت فعال در بحران های دیگران دخالت کنیم». بلر در اینجا هیچ اشاره ای به داشتن اجازه برای چنین دخالتی از سوی سازمان ملل نمی کند. در دسامبر 1998 نیز دولت انگلستان برای شرکت در بمباران های هوایی بر ضد عراق، منتظر قطعنامه شورای امنیت سازمان ملل نشد.

با وقوع حوادث 11 سپتامبر و حمله به برج های دوقلوی تجارت جهانی در امریکا و همچنین استراتژی امنیتی جدید ایالات متحده و طرح مباحثی همچون دفاع مشروع و دفاع پیشدستانه و از طرفی تز جامعه جهانی بلر مبنی بر جنگ برای دفاع از ارزشهای جهانی این دو کشور به افغانستان برای نابودی تروریسم حمله نمودند.

در ژوئیه 2003 بلر در سخنرانی اش در مقابل کنگره، مجدداً بر قدرت آمریکا در حل مسائل جهانی صحنه می گذارد، اروپائیان را به همکاری با واشنگتن دعوت می کند. او در این مراسم مدال طلائی از کنگره دریافت می کند. وی با اشاره به وقایع 11 سپتامبر 2001 که آن را همچون مقدمه ای می داند و با اشاره به جنگ عراق که برای او نخستین گام است، مجموعه ای از عملیات نظامی را پیش بینی می کند که ضرورتاً تحت رهبری واشنگتن به وقوع خواهند پیوست.

از این رو با طرح مساله وجود سلاح های کشتارجمعی در عراق و توانایی عراق برای حمله به سایر کشورها خصوصا کشورهای اروپایی، از طرف دولت بریتانیا جنگ عراق نیز بدون مجوز شورای امنیت سازمان ملل متحد آغاز گردید.

لذا به نظر می رسد با سیاست خارجی جدید نخست وزیر بریتانیا و مساعد شدن شرایط پس از 11 سپتامبر برای مداخله در امور سایر کشورها به بهانه مبارزه با تروریسم و اشتراکات دو کشور در این زمینه بریتانیا در دو جنگ سالهای 2001 افغانستان و 2003 عراق، نقش مهمی در پیشبرد سیاست جنگ طلبانه و تهاجمی ایالات متحده ایفا نمود.

با این وجود، عواقب داخلی مواضع سیاست خارجی بلر و تخریب وجهه بین المللی بریتانیا در سال های آخر حکومت وی به دلیل پیروی بی چون چرا از آمریکا، موجب شکست بی سابقه ای برای حزب کارگر گردید.

## فصل اول

# کلیات

## 1-1 بیان مسئله

فارغ از نگاه سنتی حزب محافظه کار به حزب جمهوری خواه آمریکا ، حزب کارگر به رهبری بلر روابط ویژه بریتانیا و آمریکا را در حساسترین زمان در تاریخ روابط دو کشور پس از 11 سپتامبر در جنگهای 2001 افغانستان و 2003 عراق هدایت کرد.

تونی بلر در نهمین سال نخست وزیری خود اقدام به تدوین مانیفست سیاسی با عنوان اتحاد جهانی برای ارزش های جهانی کرده است که با توجه به اظهارات وی در تبیین چارچوب سیاست خارجی نوین برای انگلیس و کشورهای غربی از اهمیت خاصی برخوردار است . بلر با تدوین این بیانیه درصدد است تا با ترغیب کشورهای غربی و طرفدار غرب اتحاد جهانی با محوریت ارزش های غربی را سیاستی مشترک در مقابل چالش های پیش روی غرب که به زعم او تروریسم و افراط گرایی اسلامی است

معرفی کند و به اقدام پیش‌دستانه که خود آن را مترقی می‌داند ترغیب سازد. (کریمی، 1386، 147)

از طرفی یکی از اولویت‌های مهم در سیاست اروپایی ایالات متحده آمریکا در دوران جنگ سرد داشتن مناسبات ویژه با انگلیس بوده است که در پرتو این مناسبات از موقعیت لندن در معادلات اروپایی به ویژه فرایند همگرایی اروپای غربی بهره‌برده و انگلیس نیز با اتکا بر حمایت آمریکا از حوزه مانور گسترده‌ای برای دستیابی به منافع و اهداف اروپایی خود برخوردار گردیده است. در اوایل تشکیل جامعه اقتصادی اروپا انگلیس با امتناع از پیوستن به آن در صدد برآمد تا مانع تحقق همگرایی فدرالیستی تمام عیار اروپا گردد و در برابر رهبری آلمان - فرانسه بر این منطقه که از مخاطرات سنتی انگلیس بوده است واکنش نشان دهد. ژنرال دوگل بنیانگذار جمهوری پنجم فرانسه، انگلیس را اسب تراوی آمریکا در قاره اروپا توصیف کرده است. (خالوزاده، 1377، 100)

شاید بزرگ‌ترین امتیاز آمریکا در روابط خود با بریتانیا رویکرد سیاسی ثابت بریتانیا نسبت به آمریکا باشد هر دو کشور از یک سنت ریشه‌دار و طولانی و همکاری نزدیک و صمیمانه با یکدیگر، همانگونه که در جنگ جهانی اول و دوم، جنگ سرد و حمله به افغانستان و عراق و نبرد با القاعده داشته‌اند برخوردارند. چنین ارتباط ریشه‌داری که ناشی از میراث فرهنگی مشترک، تعهد مشترک به ایده بازار آزاد و انتخابات آزاد و رویکرد یکسان می‌باشد، هیچ نمونه مشابهی در جهان ندارد و این روابط ویژه نقش محوری بریتانیا در سیاست‌های فعلی ایالات متحده و تداوم این نقش در آینده را نشان می‌دهد. روابط ویژه دو کشور بیشتر مبتنی بر سیاست خارجی آنگلو آمریکن بریتانیا در همسویی با سیاست خارجی یکجانبه‌گرایی دولت بوش در قالب ماموریت‌های فراتلانتیکی ناتو در افغانستان و نیروهایش در عراق بود. امری که در عراق با انتقاد متحدین آمریکایی و در افغانستان با انتقاد شدید آمریکا از متحدین (برای ایفای تعهدات بیشتر) همراه بود. بریتانیا در هر دو جنگ بدنبال ایفای نقش پل استراتژیک بین آمریکا و اروپا عمل کرده است. در واقع این همسویی بمعنای همکاری بریتانیا با آمریکا در جنگ‌های 2002 افغانستان و 2003 عراق در قبال استقرار سیستم دفاع موشکی در اروپا و تحت الشعاع قرار دادن هدایت دفاع اروپایی بود.

بیش از آنکه طرح سپر دفاع موشکی، دفاعی باشد اهرمی در جهت پیوستگی بیشتر اروپا و آمریکا خواهد بود. طرح دفاع موشکی در دهه 1980 برای تفوق نظامی آمریکا بر شوروی ارائه شد. این طرح پر هزینه باعث شد تا مقامات کرم‌لین با توجه به مشکلات اقتصادی در رقابت نظامی با آمریکا شکست



بخورند . طبق این طرح کشورهای غربی با استقرار فن آوری لیزری در فضا قادر به انهدام موشک های قاره پیمای دشمن قبل از رسیدن به فضای اروپا و امریکا خواهند بود . در وهله اول قرار بود این طرح فقط برای دفاع از سرزمین امریکا مورد استفاده قرار گیرد . کشورهای اروپایی غیر از انگلیس به سبب هزینه بالا و فقدان فن آوری لازم مخالف اجرای این طرح بودند. مارگارت تاچر ، نخست وزیر دهه 1980 انگلیس از مدافعان سرسخت این طرح بود . تاچر حتی در رقابت انتخاباتی بین الگور و بوش پسر در سال 2000 به دلیل طرفداری بوش از این طرح آشکارا از او حمایت کرد . استقرار طرح سپر دفاعی به دلیل هزینه و فن آوری برتر ، اروپای غربی را برای چند دهه آینده به امریکا وابسته خواهد کرد و با توجه به فرصت پیش آمده از خاتمه جنگ سرد رهبران فرانسه با توجه به توصیه ژنرال دوگل همواره در صدد استقلال امنیتی و سیاسی از امریکا بوده اند. (کریمی ، پیشین، 89)

همکاری میان امریکا و بریتانیا در عرصه نظامی بی بدیل است . در مقایسه روابط امریکا با دیگر دولت ها ، هیچ کشوری به اندازه بریتانیا در زمینه برنامه ریزی و آماده سازی عملیات ها با ایالات متحده خود را درگیر نکرده است.

بلر برای مقابله با چالش ها ، ضدیت اروپائیان با امریکا را نوعی دیوانگی قلمداد می کند و استفاده از قدرت امریکا را ضروری می داند و می گوید این اتحادیه با امریکا خاتمه نمی یابد بلکه با امریکا شروع می شود بلر با نگرانی می گوید: «خطر آن نیست که امریکائی ها درگیر مسائل بین الملل باشند بلکه خطر آن است که امریکائیها عقب بنشینند». بلر معتقد است که مداخله نظامی با عنوان مداخله لیبرالیستی در کوزوو و سیرالئون موفق، اما افکار غرب با مداخله در افغانستان و عراق ناسازگار بود . بلر سعی دارد تا با ایجاد رنسانس در سیاست خارجی غرب مبتنی بر ارزش ها آیین پیش دستانه مترقی را جایگزین سیاست خارجی سنتی سازد. (کریمی ، پیشین، 148)

تونی بلر با دکترین جامعه جهانی مبتنی بر مداخله در امور دیگر کشورها شروع کرد و با تدوین بیانیه سیاسی خود مبتنی بر اتحاد برای تحمیل ارزش های غربی ، سیاست خارجی امریکا را در جهت ارزش های انگلیس هدایت کرد .

توصیه های بلر به این جا خاتمه نمی یابد و وی نظریه مسئولیت امپریالیستی را نیز مطرح کرد و کشورهای قدرتمند و امپریالیست سابق را ترغیب به ایفای نقش برای حفظ ثبات و امنیت جهانی می نماید. بلر با مطرح نمودن این نظریه راه را برای همراهی با امریکا در جنگ های 2001 افغانستان و 2003 عراق باز کرده و در این جنگ ها حضور می یابد. جنگ افغانستان که بلافاصله پس از حوادث

یازده سپتامبر رخ می دهد قطعنامه شورای امنیت را به همراه دارد. لذا کشورهای عضو ناتو در قالب تعهدات خود به افغانستان حمله می نمایند اما در جنگ عراق نظر شورای امنیت تامین نمی گردد و بریتانیا و ایالات متحده بعنوان دو متحد به عنوان وجود سلاح های کشتار جمعی ، بدون حضور کشورهای اصلی عضو ناتو به عراق حمله می نمایند که پیدا نشدن سلاح های موردنظر سئوالهای زیادی را از اقدام این دو کشور در حمله به عراق در سطح بین المللی و در داخل کشورهايشان بوجود می آورد و تبعات زیادی را برای دولتها در پی دارد. در بریتانیا افکار عمومی به شدت مخالف حزب کارگر و شخص تونی بلر می گردد تا جایی که منجر به استعفای تونی بلر از سمت نخست وزیری و شکست حزب کارگر می گردد.

## 1-2 هدفهای تحقیق

در این پایان نامه سعی شده است تا با بررسی وجه تشابه و افتراق در سطوح مختلف روابط ایالات متحده امریکا و بریتانیا ، سازو کارها و دلایل برقراری روابط ویژه بین این دو کشور بررسی و تاریخچه این روابط و انتفاعی که بریتانیا از همراهی با ایالات متحده بطور خاص در جنگ های افغانستان و عراق که سر منشا تحولات مهمی در آغاز قرن 21 می باشند، بدست آورد. از آنجائیکه 11 سپتامبر 2001 اتفاقی ظاهرا غیر منتظره و ناخواسته که بعد از پایان جنگ دوم علیه امریکا و آن هم در خاک این کشور محسوب می شود رخ داد، ایالات متحده امریکا را به سرعت در نقش سکان دار تحولات جهانی در مرکز توجه جهانی قرار داد. انگلستان نیز با پذیرفتن نقش شریک استراتژیک در حمله به افغانستان و عراق علی رغم عدم همراهی کامل سایر کشورهای اروپایی عضو ناتو و حتی افکار عمومی کشورش در جنگ هایی شرکت نمود که باعث کاهش محبوبیت حزب کارگر و نهایتا شکست آن در انتخابات 2010 پارلمان انگلیس و واگذاری نخست وزیری و محاکمه وی گردید. لذا بررسی این روابط و آینده ای که برای آن متصور خواهد بود حائز اهمیت می باشد و از طرفی نقشی که این دو کشور در بحران های بین المللی خصوصا منطقه خاورمیانه ایفا می کنند و تاثیر روابط بر نظام بین الملل در این پایان نامه مورد بررسی قرار گرفته و از اهداف تحقیق می باشند.

## 1-3 اهمیت موضوع تحقیق و انگیزه انتخاب آن

برای تبیین و تحلیل عمیق سیاست های توسعه طلبانه کشورهای غربی خصوصا ایالات متحده امریکا و بریتانیا که سهم عمده ای در معادلات بین المللی و سیاست خارجی سایر کشورها و نقش اساسی در

تغییرات و دگرگونی های حکومتی در مناطق مختلف دنیا بالاخص خاورمیانه و تلاش برای حضور مداوم در این منطقه دارند و چرایی و چگونگی سیاست های این کشورها نسبت به یکدیگر و تعامل آنها با داشتن منافع ملی متفاوت موجب اهمیت این موضوع گردیده است. از طرفی از آنجائیکه افغانستان و عراق به عنوان همسایگان ما می باشند و بحران هایی که با دخالت امریکا و انگلستان در این کشورها بوجود آمده است، تاثیر مستقیم و گسترده ای بر کشورمان دارد و همچنین سکونت نگارنده در استان سیستان و بلوچستان و مرز مشترک با کشور افغانستان و تاثیری که حضور نیروهای فرامنطقه ای در روابط دو کشور و بطور خاص این استان از لحاظ امنیتی داشته است، انگیزه انتخاب موضوع گردید.

#### 1-4-1 سئوالات تحقیق

##### 1-4-1-1 سؤال اصلی:

علل همسویی سیاست خارجی دولت بلر با دولت بوش پس از 11 سپتامبر در جنگهای 2002 افغانستان و 2003 عراق چه بوده است؟

##### 1-4-2 سؤال فرعی:

پیامدهای حضور نظامی انگلیس در جنگ های افغانستان و عراق چه بوده است؟

مبانی همسویی سیاست خارجی و دفاعی دولت های بلر و بوش چه بوده است؟

#### 1-5-1 فرضیه های تحقیق

##### 1-5-1-1 فرضیه ها:

الف) فرضیه اصلی: انطباق تز جامعه جهانی بلر با دیپلماسی یکجانبه گرایانه بوش و نئوکان ها (بوشیست ها) موجب همسویی سیاست خارجی دولت بریتانیا با دولت امریکا در جنگ های 2002 افغانستان و 2003 عراق شده بود.

ب) فرضیه فرعی: همسویی سیاست خارجی دولت بلر با دولت بوش نه تنها به امر تحقیق و تفحص از علل ورود بریتانیا به جنگ عراق انجامید بلکه به شکست حزب کارگر بریتانیا در انتخابات اخیر آن کشور نیز منتهی شد.

#### 1-6 متغیرهای مستقل و وابسته

##### 1-6-1 فرضیه اصلی:

الف) متغیر مستقل: تز جامعه جهانی بلر و دیپلماسی یکجانبه گرایی بوش  
ب) متغیر وابسته: همسویی سیاست خارجی دولت بریتانیا با دولت امریکا در جنگ های 2002 افغانستان و 2003 عراق

##### 1-6-2 فرضیه فرعی:

الف) متغیر مستقل: همسویی سیاست خارجی دولت بلر با دولت بوش  
ب) متغیر وابسته: ورود بریتانیا در جنگ عراق و شکست حزب کارگر در انتخابات اخیر.

#### 1-7 مفاهیم و کلید واژه ها

##### 1-7-1 تز جامعه جهانی

تونی بلر در نهمین سال نخست وزیری خود اقدام به تدوین مانیفست یا بیانیه ای سیاسی با عنوان اتحاد جهانی برای ارزش های جهانی کرده است که با توجه به اظهارات وی در تبیین چارچوب سیاست خارجی نوین برای انگلیس و کشورهای غربی از اهمیت خاصی برخوردار است. آقای بلر با تدوین این بیانیه درصدد است تا با ترغیب کشورهای غربی و طرفدار غرب اتحاد جهانی با محوریت ارزش های غربی را سیاستی مشترک در مقابل چالش های پیش روی غرب که به زعم او تروریسم و افراط گرایی اسلامی است معرفی کند و به اقدام پیش دستانه که خود آن را مترقی می داند ترغیب سازد. (کریمی، پیشین، 145)

##### 1-7-2 دیپلماسی یکجانبه گرایی

شناسایی این رهیافت در سیاست خارجی امریکا با عنوان چند جانبه گرایی سود گرایانه امکان پذیر است. در این نظام ایالات متحده خود را به عنوان یک بازیگر کلیدی در نظر می گیرد و حاضر به مصالحه با دیگر بازیگران جهانی، بویژه زمانی که منافع ملی خود را در خطر ببیند، نیست. در این رهیافت ایالات متحده به جای همکاری از طریق نهادهای چند جانبه، به تنهایی و یا با ایجاد ائتلاف مطابق میل خود برای رسیدن به اهداف سیاست خارجی خود عمل می کند. کابینه بوش این